הא זה וזה בתוך עשרים אמרינן חבוט רמי. וא"ת מאי קושיא אדפריך מרבי יוסי ברבי יהודה ליסייעיה מרבנן דלית להו רואין דהא רבנן פליגי עליה כדמוכח פ"ק דעירובין (דף יד. ושם) דאמר אביי רבי יוסי סבר לה כאבוה בחדא ופליג עליה בחדא סבר לה כאבוה בחדא דאית ליה רואין ויש לומר דטעמא דרבנן לאו משום דלית להו חבוט רמי בפחות מטפח אלא משום דפסלי קורה המונחת באותו ענין שאינה ראויה לקבל אריח דבעו רחבה ובריאה ולא אמרינן רואין לפסול[ג] קורה הניטלת ברוח ושתי קורות המתאימות אפילו בפחות משלשה משום דראויה[ד] לקבל אריח בעו אבל אי הוה להו הכא (ב) רואין אפילו בפחות משלשה יש לנו ללמוד מדברי רבי יוסי ברבי יהודה שאפילו במופלג שלשה היו אומרים רואין דהא לא פליגי (אלא[ה]) במאי דלית להו רואין אלא מטעמא דפרישית:

אבל בשלשה כיון דלית ביה טפח לא אמרינן חבוט רמי. השתא אסיקנא דבטפח אמרינן חבוט רמי אפילו בשלשה ותימה דבפרק קמא דעירובין (דף ט. ושם) אמרינן גבי היתה קורתו משוכה או תלויה כגון שנעץ שתי יתידות עקומות על שני כותלי מבוי שאין בגוהן שלשה ואין בעקמימותן שלשה וקא משמע לן דאמרינן לבוד וחבוט ולמה לי שאין בגוהן שלשה כיון דקורה רחבה טפח אפילו בגוהה שלשה נמי אמרינן חבוט רמי ויש לומר דלא דמי דבלאו הכי תיקשי לן התם בלאו טעמא דחבוט רמי ליתכשר האי מבוי כיון דאין הקורה למעלה מעשרים אלא היינו טעמא כדאמרינן התם דבעינן קורה על גבי מבוי ואפילו הוי קורה משוס מחילה[ו] בעינן היכר קלת ולא תשיב היכר כלל אלא אם כן הוי בתוך שלשה כי ההיא דהתם[ז] דהניא מבחוץ ואפילו סמוך לכותל:

כאן במעלה כאן במלמטה. הא דדייקינן כי הדדי פסולה למעלה קאי בשיש בין קנה לחבירו כמלא קנה אפילו מלומלס פסולה לפי שחמת האויר נראית בארך רחבה מן הצל של סכך והא דדייקינן כי הדדי כשרה נקט שיעוריה מלמטה שחמה והצל שוין בידוע שהקנים רחבים מן האויר: [ח]**כזוזא** מלעיל באיסתרא מלתחת. כשנקב רוחב מלמעלה כשיעור זוז חמתה מרובה מלמטה כשיעור סלע כך פירש בקונטרס והקשה ר"ת דרב פפא גופיה דהכא אית ליה פ' קמא דעירובין (דף טו:) פרוץ כעומד מותר והתם נמי פסקינן הלכתא הכי ועוד קשה דאמר פרק קמא דקידושין (דף יא:) דעבדי אינשי דקרו לפלגתא דזוזא איסתרא [ט] אלמא דאיסתרא פחות מזוזא ומפרש רבינו תם כאן מלמעלה מי שמודד האויר מלמעלה כי הדדי כשרה לפי שהוא עומד כפרוץ אבל העומד מלמטה בארך ומעיין כלפי מעלה ודומה כי הדדי פסולה לפי שהאויר שהוא רחב כי זוזא דומה בעיניו קטן כאיסתרא מחמת שהוא רחוק ממנו ורואה לדבר ונהי בעיניו כחגבים (במדבר יג) וכוכב גדול בשמים דומה בעיניו כקטן כדמוכח בפרק המוכר את הספינה (ב"ב דף עג.)[י]: **שתים** באילן ואחת בידי אדם. סמך קרקעית הסוכה רובה באילן ועשה סביבה בראש האילן שתי מחילות ואחת עשה בידי אדם בארך וסמך קרקעית הסוכה בחמנע הדופן והגביה הדופן ממנו ולמעלה עשרה או שתים בידי אדם ואחת באילן הואיל ואם ינטל האילן נופל קרקעית הסוכה שאינה יכולה לעמוד בסמיכת שתים שבארך אין עולין לה ביום טוב דמשתמש באילן כך פירש בקונטרס ולא משמע הכי פרק מי שהחשיך (שבת דף קנד: ושם) דדייק מהכא דגדיים אסורין דאמרינן מאי לאו דחק ביה באילן ואגח ביה קנים באילן דהוי להו גדין ומשמע דמיירי שהאילן דפנות לסוכה וקנים של סוכה נסמכין על האילן ואם יכנס בה ביום טוב גזרה שמא יניח חפצו על הסכך וכן פירש שם בקונטרס: דתניא

פחות מארבעה אין צריך להביא קורה אחרת ארבעה צריך להביא קורה אחרת [א]וכן שתי קורות המתאימות לא בזו כדי לקבל אריח ולא בזו כדי לקבל אריח אם מקבלות אריח לרחבו טפח אין צריך להביא קורה אחרת ואם לאו צריך להביא קורה אחרת רשב"ג אומר אם מקבלות אריח לארכו שלשה טפחים אין צריך להביא קורה אחרת ואם לאו צריך להביא קורה אחרת [ב]היו אחת למעלה ואחת למטה רבי יוסי בר' יהודה אומר רואין העליונה כאילו היא למטה ואת התחתונה כאילו היא למעלה ובלבד שלא תהא עליונה למעלה מעשרים אמה והתחתונה למטה מעשרה הא זה וזה בתוך עשרים אמרינן חבוט רמי אע"ג דלית ביה טפח א"ל תריץ ואימא הכי ובלבד שלא תהא עליונה למעלה מעשרים אלא בתוך עשרים והתחתונה סמוכה לה בפחות משלשה אי נמי בלבד שלא תהא תחתונה למטה מעשרה אלא למעלה מעשרה ועליונה סמוכה לה בפחות משלשה אבל שלשה כיון דלית ביה טפח לא אמרינן חבוט רמי: ושצילתה מרובה מחמתה כשרה: הא כי הדדי פסולה והא תנן באידך פירקין [ג] ושחמתה מרובה מצילתה פסולה הא כי הדדי כשרה לא קשיא [ג]כאן מלמעלה כאן מלמטה אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי כזוזא מלעיל כאיסתרא מלתחת: מעובה כמין בית: ת"ר [ד]המעובה כמין בית אע"פ שאין הכוכבים נראין מתוכה כשרה אין כוכבי חמה נראין מתוכה בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין: **מתני'** [ה]העושה סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה כשרה ועולין לה ביום טוב [ו]בראש האילן או על גבי גמל כשרה ואין עולין לה בי"ט [ז] שתים באילן ואחת בידי אדם או שתים בידי אדם ואחת באילן כשרה ואין עולין לה ביום טוב שלש בידי אדם ואחת באילן כשרה ועולין לה בי"ט

זה

שתי קורות המתאימות בו'. דתנן בעירובין (דף יג:) הקורה שאמרו רחבה כדי לקבל אריח והאריח חצי לבינה של שלשה טפחים דיה לקורה שתהא רחבה טפח כדי לקבל אריח לרוחבו והתם פריך טפח ומחצה בעי ומשני שבולטת לשני לידי הקורה אצבע לכל רוח ומלבנן בטינא ואם לא היתה לו קורה רחבה טפח ונתן שתים זו בצד זו דהיינו מתאימות כעין תאומים: **אם** מקבלות אריח לרחבו טפח. כשהן סמוכות זו לזו אין צריך להביא קורה אחרת ואם לאו שאין שתיהן רחבות טפח צריך להביא קורה אחרת: **רבן שמעון בן גמליאל אומר אם** מקבלות לאורכו שלשה אין צריך להביא קורה אחרת. רבן שמעון בן גמליאל להקל בא כלומר אפילו אין בהן טפח ואם מושיב על שתיהן אריח לרחבו אינו עומד מרחיקן זו מזו ומושיב עליהן לאורכו ובלבד שיהו בריאות לקבל כובדו ואורכו של אריח שלשה: **ואם לאו**. שאינן בריאות לקבלו צריך להביא קורה אחרת: היתה אחת למעלה ואחת למטה. כשהושיבן זו אצל זו לא נתנם בשוה אלא זו נמוכה וזו גבוהה: **רואין את העליונה כאילו היא למטה**. בשוה לזו או את התחתונה כאילו היא למעלה אצל חברתה: (ח) **ובלבד שלא תהא עליונה למעלה מעשרים**. לארך דאינו מקוס להכשר קורה: **ולא תחתונה למטה** מעשרה. לארך שאין מחילה בפחות מעשרה: **הא** זו וזו **בתוך עשרים**. אפילו העליונה סמוכה לשפת עשריס והתחתונה לשפת עשרה קא סלקא דעתך דמכשר אלמא אמרינן חבוט רמי בפחות מרוחב טפח: **תריץ הכי**. כלומר רואין דקאמר פחות מג' הוא ובלבד דקתני הכי קאמר ובלבד שלא תהא עליונה כו': **כאן** במעלה כאן במלמטה. הא דדייקינן כי הדדי פסולה למעלה קאי כשיש בין קנה לקנה כמלא קנה אפילו מלומלס פסולה לפי שחמת האויר נראית בארך רחבה הרבה מן הצל של סכך והא דדייקי' כי הדדי כשרה נקט שיעוריה מלמטה שחמה ולא שוין בידוע שהקנים רחבים מן האויר: **כזוזא** מלעיל באיסתרא מלתחת. כשהנקב רחב כשיעור זוז חמתו מרובה למטה כשיעור סלע: כוכבי חמה. כשהחמה זורחת עליה ואין זהרורי חמה נראין מתוכה אין זו דומה לסוכה אליבא דבית שמאי: **מתני'** העושה סוכתו בראש העגלה. אף על גב דמטלטלא ולא קביעא: **ובראש הספינה**. שהוא מקוס גבוה של ספינה והיס[ט] גבוה מאד ואין הריס מקיפין והרוח שולטת שם ועוקרתה: **כשרה**. דדירת עראי סגי בה[ג]: **ועולין לה ביום טוב**. משום דבעיא למיתנא סיפא ואין עולין תנא ריסא ועולין: **בראש האילן**. תיקן מושבו בראשו ועשה שם מחילות וסכך: **כשרה**. לחולו של מועד ואף ביום טוב אם עבר ועלה לה[ב] יצא ידי חובתו: **ואין עולין לה ביום טוב**. דגזור בה רבנן [ז] דאין עולין באילן ואין משתמשין בו שמא יתלוש: **שתים באילן ואחת בידי אדם**. סמך קרקעית הסוכה רובו באילן ועשה סביבה בראש האילן שתי מחילות ואחת עשה בידי אדם בארך וסמך קלת קרקעית הסוכה בחמנע הדופן והגביה הדופן ממנו למעלה עשרה או שתים בידי אדם ואחת באילן הואיל

עין משפט נר מצוה

ח א מיי' פי"ז מהלכות שבת הלכה כה טוש"ע א"ח סי' שסג סעיף כב:
ט ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף כג:
י ג מיי' פ"ה מהלכות סוכה הלכה יט סמג עשין מג טוש"ע א"ח סי' תרלא סעיף א:
יא ד מיי' שם הל' כא טוש"ע שם סעיף ג:
יב ה מיי' פ"ל מהלכות סוכה הל' ו' טוש"ע א"ח סי' תרכח סעיף ב:
יג ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:

רבינו חננאל

בהן טפח ולא ביניהן פותח טפח טומאה תחתיהן [תחתיהן] טמא ביניהן ועל גביהן טהור אלמא כי יש בקורה טפח אמרינן חבוט רמי אין בקורה טפח לא אמרינן וכן בסוכה אם יש בגגה טפח אע"פ שקנה יורד מחבירו יותר מג' טפחים אמרינן חבוט רמי. **ומקשי רב אשי לרב כהנא** איני דבמילי אחרנייתא זולתי הטומאה כל היכא דליכא טפח לא אמרינן חבוט רמי **והתניא** בעירובין פרק מבוי קורה היוצאה מכותל זה ואינה נוגעת בכותל כו' עד וכן בב' קורות המתאימות ולא בזו לקבל אריח ולא בזו לקבל אריח אם מקבלות אריח לרוחבו טפח אין צריך להביא קורה אחרת כו'. פי' הקורה המתרת במבוי צריכה להיות רוחבה כדי לקבל אריח כדתנן הקורה שאמרו רחבה לקבל אריח כו' אם אינה יכולה לקבל אריח אינה מתרת ושנינן בזו הברייתא ב' קורות המתאימות כלומר נתונות זו בצד זו על פי המבוי אם יש בשתיהן רוחב טפח כדי לקבל אריח לרחבן דיי לן ומתירות המבוי וקתני על אלו ב' קורות שאין באחת מהן טפח היו נתונות אחת למעלה ואחת למטה ר' יוסי בר' יהודה אומר רואין העליונה כאילו היא למטה והתחתונה כאילו היא למעלה כו' הנה אע"פ שאין באחת מהן טפח אמרינן חבוט רמי. **ושנינן** תריץ ואימא הכי ובלבד שלא תהא העליונה למעלה מכ' אמה אלא בתוך כ' והקורה התחתונה סמוכה לה בפחות מג' אי נמי כו' כענין הראשון ופשוטה היא. ומדמתרץ אביי ורבא אליבא דשמואל דאינן בתראי ש"מ דכוותיה סבירא להו דמדובללת קתני במתני' מבולבלת היא ותרתי קתני: ח) פי' החמה והצל בזמן דאינון כהדדי פסולה דסכך שנקוב כי זוזא מלעיל נראה בקרקע הנכנסת מאותן נקב כאיסתרא שהוא יתר אבל בקרקע אם שוין שיעור החמה והצל כשרה היא שלמעלה החמה מעוטא מן הצל והמעובה כמין בית אע"פ שאין הכוכבים נראין מתוכה כשרה ואסיקנא ג) כוכבי חמה בעינן: **מתני' העושה סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה כשרה ועולין כו'.** ואוקימנא ביכולה

מסורת הש"ס עם הוספות

ח) לעיל ב., ג) שבת קנד:, ג) עיין לעיל ז:, ד) [בילה לו:], ה) עירובין ה., ו) שם ח:, ז) [וע"ע תוס' ב"ב קסז. ד"ה ומשוי].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ובלבד וד"ה ולא מתתוגה הד"א: (ב) תוס' ד"ה הא זה וכו' אי הוה להו הכא רואין אפילו:

גליון הש"ם

[מכת"י תוס' ד"ה כזוזא מלעיל וכו' ועוד קשה דאמר פ"ק דקידושין וכו' אלמא דאסתירא פחות מזוזא. ע' בתוס' ב"ב דף קסז ע"א ד"ה ומשוי וכו']:

ליקוטי רש"י

אחת למעלה ואחת למטה. וכן שתיהם כדי לקבל אריח זו אצל זו אלא שאחת מעמידים [שלה] גבוהים משל חברתה וגבוהים ממנה [עירובין יד.]. ושחמתה מרובה מצלתה. המועט בטל ברוב והרי הוא כמי שאינו ועל שם הסכך קרויה סוכה [לעיל ב.]. שתים בידי אדם ואחת באילן. גבי סוכה תנן שכשירה בג' דפנות ואם עשה שתים כהלכתן והשלישי עשה באילן כשירה, דפנות לא איכפת לן אם מחוברות הם. וה"ה אם כולן נקבעות באילן והא דנקט שתים בידי אדם רבותא אשמועינן דאפילו הכי אין עולין לה לאכול ולישן באותה סוכה בי"ט מפני שסככה קשור בדופניה ונשען עליה והוא משתמש על סככה ונותן כליו ומנגא משתמש באילן. כל כגיסא דסוכה נקיט בלשון עלייה במסכת סוכה לפי שרובן עושין סוכותיהן בראש גגן, דבכמה דוכתין תנן בה הכי אין מטריחין אותו לעלות, אמר להם העלוס לסוכה, אבל מוריד הוא את הכלים, וכן הרבה [שבת קנד:].

הגהות וציונים

א] בר"ן הגירסא והוא גבוה מאד ונכון (רש"ש): ב] ברש"י שברי"ף ובר"ן ליתא תיבת "לה", ועי' מצפה איתן בילק"מ: ג] צ"ל ופסלי (מראה כהן ויד דוד וכ"ה בדפו"ר): ד] בדפו"ר דראוין: ה] רש"ל מ"ז (גליון): ו] לפ"ד מהרש"א הכל ד"א וק"ל (גליון). וכ"ה בדפו"ר:

חשק שלמה על ר"ח

א) נראה דחסר כאן ודברי רבינו סובבים והולכים על הא דמשני הגמ' כאן מלמעלה וכאן מלמטה וע"ז כתב פי' וכו': ב) נראה דר"ל דלכתחלה בעינן שיהו כוכבי חמה נראין דב"ה לא מכשרי רק בדיעבד וכ"ה בירושלמי להדיא ועי' בראש"ש ובר"ן: